

Th. 5-6 = Naša zemlja 8

nedeljnik

Primorski dnevnik

Postnina plačana v gotovini
Abb. postale I gruppo

Cena 50 lir

TRST, nedelja 27. septembra 1964

Leto XX. - Št. 219 (5902)

Benečija proslavlja

Danes proslavlja Beneška Slovenija 20-letnico silovitih borb partizanskih enot v okolici Neme, Ahtna in Fojde ter 20-letnico strašnih zločinov nacističnih in fašističnih hord, ki so v živalski podivjanosti izvršili strahoviti pokolji v Torlanu v Krnatski dolini in tri dni kasneje, 23. septembra 1944, zažgali Neme, Ahten in Fojdo.

Proslavo prirejata skupno pokrajinska sekcija Vsestranskega združenja italijanskih partizanov ANPI iz Vidma ter Zveza partizanov Osoppo A.P.O., v sodelovanju z občinskimi upravami omenjenih treh krajev. Program se bo začel odvijati v Nemah, kjer bo župan na uradni komemoraciji pozdravil preživele partizane bore različnih formacij. Nadaljeval se bo v Ahtnu z govorom enega izmed bivših poveljnikov enot Osoppo in sedanega predsednika delovnega odbora dr. Alfreda Berzantija ter zaključil v Fojdi z govorom vsestranskega predsednika ANPI poslanca Ariga Boldrinija, nosilca zlate kolajne za partizansko hrabrost.

Očitno je, da pomen te enotne proslave presega zgolj spomin na eno izmed tolikih epizod iz borbe naših ljudi in naših narodov proti nacističnim in fašističnim zavojevalcem, presega pa tudi tesne meje male hribovske beneške deželice in se vključuje v okviru proslav veličastne zmage svetovne protifašistične koalicije nad nacizmom in fašizmom, vključuje se v tisto veličastno zgodovino, ki so jo s svojo krvjo pisali svobodoljubni narodi širom po Evropi, med katerimi so prav naši in na teh naših tleh dali enega največjih prispevkov. Obenem pa je pomen te proslave tudi v zunanji manifestaciji nadaljevanja te antifašistične koalicije oziroma demokratičnih sil, ki živi in ki mora živeti, mimo vseh obstoječih ideoloških in drugih razlik v preteklosti in sedanjosti, ki pa niti v preteklosti niso in niti v sedanjosti ne smejo predstavljati ovire za skupna prizadevanja, da se v duhu medsebojnega spoštovanja nadaljuje po poti napredka za socialno, duhovno in narodno blaginjo vseh in vsakogar posebej.

Zato gre danes naš pozdrav, pozdrav glasila, ki je po svojem edinstvenem predhodniku «Partizanski dnevnik» izšlo neposredno iz zmagovalne osvobodilne borbe, vsem bivšim borcev, ki se bodo danes zbrali v Nemah, Ahtnu in Fojdi, ne glede na njihovo nekdanjo pripadnost različnim partizanskim formacijam, slovenskim brigadam, Garibaldičevim ali Osoppovcem, ki so skupno po svojih močeh, po svoji organizacijski sili, po svoji številčnosti in po svojih nacionalnih stremljenjih zasledovali isti cilj: zmagati nad nacizmom in fašizmom. Predvsem pa veljata naš pozdrav in naša misel vsemu beneškemu ljudstvu, ki je s svojimi borci živelo, se z njimi radovalo in trpelo, z njimi upalo in verjelo v svobodno in lepše dni.

Kdor je z beneškimi ljudstvom v tistih časih živel v tesnem stiku ta ve in ne bo nikoli mogel pozabiti, kako je moč osvobodilnega gibanja globoko prevzela te skromne, revne in vdane ljudi, kako jih je že od vsega početka začela osvajat in prebujati v njihovi zavesti, kako so se jim že s pojavom prvih slovenskih partizanov med njimi začela odpirati srca ljudi, ki so tudi v svoji lojalnosti do države vedno ohranili svoj slovenski značaj, svoj slovenski jezik, svoje ljudske navade in običaje, svoja prastara slovenska izročila, čeprav je bilo to povezano z velikimi napori, težavami in tudi žrtvami ljudstva. Stik med beneškim ljudstvom in slovenskimi partizanskimi enotami je bil vzpostavljen že v septembru 1942. Navzven je eden izmed bataljонов soškega odreda, ki je deloval v Brdih južno do nekdanje mejne reke Idrije. Še v isti jeseni so se prvi partizanski borci pojavili v sami Beneški Sloveniji in izvedli prve oborožene akcije v gozdu pri Dreki in v Podrskjem pri Praprotnem, pri katerih so sodelovali tudi domačini. Podobne akcije so se vrstile tudi v naslednjih mesecih vse do velikega prvega pohoda slovenskih brigad v juniju 1943 v Beneško Slovenijo. Ta pohod Gradnikove in Gregorčičeve brigade ni pomenil samo demontaže organizacijske in udarne moči partizanskega osvobodilnega gibanja, ki je tostran Soče že tedaj zajelo primorsko ljudstvo, temveč je pomenil tudi prvo veliko oznanilo Beneškemu Slovencom, da je nastopil čas vstaje proti tiranom. Vasi pod Matujurjem, koder so se partizan-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Te dni je po naših vinogradih živahnejše kakor običajno. Čas trgatve je. Letos obeta pridelek boljše kakor lani. Vsem želimo, da bi pridelali res žlahtno kapljico. Istočasno s trgatvijo pa bo danes v Boljuncu, Miljah in Trstu običajni praznik grozja. Udeležencem želimo obilo zabave in... sladkanja z dobrim domačim grozdem

PO GLASOVANJU V SENATU, KI JE ZAVRNIL POVIŠANJE IGE

PSDI, PSI in PRI pozivajo voditelje KD naj dokončno pojasnijo svoje stališče

Zavezniki KD se ne zadovoljujejo več le s formalnimi izjavami o zvestobi politiki levega centra, ampak zahtevajo konkretna dejanja - Nennijev članek, opozorilo glasila PSI «Avanti!» in kritika glasila PSDI «Socialismo democratico»

RIM, 26. — Polemika med strankami vladne koalicije, ki se je začela po zaključku demokristjanskega kongresa, se nadaljuje in v neki meri celo stopnjuje, ker so prve kritične pripombe voditelja PSDI Saragata na edinstven zaključek kongresa KD, ki nam je le povedal, kakšni so številčni odnosi sil med štirimi strujami, večine pa ni dobila nobena od štirih resolucij, naletele tudi na podporo republikancev in socialistov,

tako da je KD sedaj osamijena v težnji, da bi politiko levega centra zapeljala v zmerne vode konservativnega filistrstva, hkrati pa ji je vedno težje manevrirati med svojimi strujami, ki sicer zagovarjajo politiko levega centra, ni majo pa vse enotnega stališča glede vsebine te politike.

To se odraža tudi v okoliščini, da se novizvoljeni glavni odbor KD, ki mora izvoliti novo vodstvo stranke in novo tajništvo, ni sestel takoj po zaključku kongresa (kakor se to dogaja pri vseh drugih strankah), ampak se bo sestel šele 1. oktobra. Medtem pa se vrstijo stiki in razgovori ter pogajanja med predstavniki štirih struj, da bi dosegli sporazum glede vodstva in tajništva stranke.

Pri tem je skrajno nejasna vloga, ki jo uveljavlja skupina socialistov, Fanfanija (prvega pobornika politike levega centra), zlasti pa zadržanje te strukture, ki je nasproti prav tiste struje, ki je nasproti prav tiste struje, ki je najdosledneje zagovarja to politiko, nemreč levico okrog Saragata, in do skupine pristavev predsednika vlade Mora, ki je prav tako iskren zagovornik sodelovanja med KD in socialisti. Značilno je npr., da so se pristavi Fanfanija med demokristjanskimi parlamentarci povezali s pristavi Seelbe samo zato,

Sedem dni v svetu

Italija

Dogodek tedna je vsekakor okoliščina, da je zaradi odsotnosti precejšnje števila senatorjev vladne večine senat zavrnil v četrtek vladni zakonski odlok o povišanju splošnega davka na promet (IGE), ki proti neugodni gospodarski konjunkturi. V senatu je bilo 208 senatorjev, od teh jih je 115 pripadalo večini, 92 pa levi in desni opoziciji, kljub temu pa je bil rezultat glasovanja negativen za vladno. Predlog komunističnih senatorjev in senatorjev PSIUP, ki so predlagali, naj senat ne preide na proučitev posameznih členov vladnega zakonkega odloka o povišanju IGE, je namreč senat odobril s 107 glasovi proti 101. Za predlog je glasovalo tudi 14 senatorjev vladne večine.

To je sprožilo polemiko med predstavniki vladne večine in združeno opozicijo, ki pravi, da ima dogodek izrazito političen značaj in soditi lahko o bližnji politiki glede konjunktura, kakor tudi njeno gospodarsko politiko, in da zato vlada ne preostane nič drugega, kot da poda ostavko. V tem smislu so se izrazili senatorji KPI in PSIUP že takoj po izidu glasovanja, v petek pa so tako stališče poudarili tudi na seji tajništva KPI; tajništvo PSIUP je tako stališče zavzelo že v četrtek. Predstavniki KD, ki nosijo glavni delež odgovornosti za poraz vlade, se ne strinjajo niti socialisti niti demokristjanski senatorji, ki so podprli predlog KPI in PSIUP, pa skušajo minimizirati pomen tega glasovanja in zatrjujejo, da gre pri tem le za slabo organizacijo. S takim izjavam, pa se ne strinjajo niti socialisti niti demokristjanski senatorji, ki so podprli predlog KPI in PSIUP, pa skušajo minimizirati pomen tega glasovanja in zatrjujejo, da gre pri tem le za slabo organizacijo. S takim izjavam, pa se ne strinjajo niti socialisti niti demokristjanski senatorji, ki so podprli predlog KPI in PSIUP, pa skušajo minimizirati pomen tega glasovanja in zatrjujejo, da gre pri tem le za slabo organizacijo.

Ciper

V četrtek je ciprski minister za trgovino in industrijo, ki se pogaja v Moskvi za sovjetsko pomoč, sporočil, da bo Sovjetska zveza podpisala v štirih ali petih dneh sporazum s Ciprom za dobavljanje orožja ciprski vladi. Dodal je, da bo sovjetska pomoč brezplačna in brezpogojna. Pomoč bodo dobili so izrazili tudi pripravljenost sovjetske vlade, da nudi Cipru ugodne dolgoročne kredite in tehnično pomoč. Ciprski zunanji minister Kipri (Nadaljevanje na 2. strani)

DANES

Včeraj je bilo v Rimu zborovanje voditeljev delavskih zbornic in strokovnih federacij, v članjih v CGIL, na katerem so razpravljali o reformi pokojninskega sistema in o zahtevah za zvišanje pokojnin. Govorniki so odločno zavrnili načrt o pensijah, ki so ga izdelali nekateri ministrski funkcionarji, in poudarili, da je treba zaščititi spletko tistih, ki bi hoteli obrniti vse zasluge v negativno smer, in da je v zvezi z začetki svoje akcije prav sedaj, ko so dosegli pogodi in možnosti pozitivne rešitve tega problema.

Českoslovaški predsednik Novotny je zaključil na Brninih svoje razgovore z maršalom Titom. Uradno sporočilo poudarja, da sta predsednika med razgovori posvetila posebno pozornost gospodarskemu sodelovanju ter sta pozitivno ocenila dosedanje izmenjave in ukrep za razvoj industrijskega sodelovanja. V mednarodni politiki sta predsednika z zadovoljstvom ugotovila enakost pogledov na najvažnejša vprašanja. Obdržavi sta se obvezali, da bosta v največji meri podprla konstruktivna dejanja Združenih narodov in menita, da kodifikacija načel mirovljubnega in aktivnega sožitja prispeva h krepitvi svetovne organizacije.

Govorila sta tudi o mednarodnem komunističnem gibanju in poudarila najužnost ohranitve enotnosti tega gibanja na podlagi enakopravnosti, medsebojnega spoštovanja in prijateljskih posvetovanj. V zvezi s sporom okoli Cipra javljajo iz Ankare, da je turška vlada privolila, da svoj kontingent na Cipru postavi pod poveljstvo OZN. Ciprski vlada pa bo dovolila zamenjavo tretjine turškega kontingenta na Cipru. Ciprski zunanji minister Kiprianu pa je včeraj prispel v Moskvo, kjer bo podpisal sporazum o gospodarski in vojaški pomoči Cipru.

Ameriška vlada je po zatrditvah obveščevalnih krogov sprejela skrajno nevaren sklep v zvezi z vojno v Južnem Vietnamu. Pooblastila je ameriška vojna letala, da kršijo kitajski ali severnovietnamski zračni prostor in zasledujejo letala teh dveh držav «ki bi napadla ameriške vojne ladve v Tonkinškem zalivu. Severnovietnamska vlada je objavila belo knjigo, v kateri ugotavlja, da so ZDA ustvarile incident v Tonkinškem zalivu, da bi s tem našle podlago za napad na Severni Vietnam. Najboljše pooblastila ameriškim letalom vsekakor večja nevarnost se veže zaokvirne na tem področju.

(Nadaljevanje na 2. strani)

OBISK PRI BENEŠKIH BRATIH

Prijetno bivanje tržaških tabornikov v domovini Ivana Trinko - Zamejskega

Vesela pesem v Sovodnjah - Dobro kosilo s polento in raki - Med domačini v Trčmunu, Gorenjem Barnasu in Jerenici - Odgovornost in dolžnost do te najzahodnejše veje slovenskega rodu

Taborniki med vašanji v Gorenjem Barnasu

Na obisku v enem najzahodnejših delov slovenskega narodnega ozemlja smo se spoznali z marsikaterim vprašanjem, s Slovenci, ki prebivajo v dolini Nadžje, in lahko s ponosom trdimo, da smo živel pet dni v stiku z ljudstvom, ki že sto let kljubuje raznarodovanju in socialnemu zatiranju.

Kapljice, se z njimi pomenkovať in peti, peti, peti. Narodne, partizanske, slovenske, ruske, makedonske, vesele, žalostne so donele po vase, medtem ko si je pred vrati zbirala gruča žensk in otrok in so stari, trdne slovenske korenine, ponosno vstopali in posedali k našim mizam.

in reči moramo, da nam je to povsem uspelo. Teško je zgodaj vstati. A kljub temu smo morali, kajti avtobus ne čaka zamudnikov. Ob osmih smo s popolno opremo in še nekaj več zapuščali Trst. Ko smo prišli v Cedad, so se naši sopotniki končno oddahnili, ker je bilo konec našega prepevanja. Morali smo čakati avtobusa za Sovodnje do ene popoldne, zato sta šla Hojka in Krnj na prejšnji avtostop in sta zagotovila bratov, da bosta dobila taborni prostor.

Drugo jutro sta nas Hojka in Vrsk presenetila z izrednim čajem, ki sta ga dvakrat kuhala, ker sta ga prvič polila. Ko smo se umili in okrepčali, smo se napotili na Korenji Barnas, da bi tudi tam pokazali, kaj velja naš pevski zbor. Ob povratku nas je čakalo izvrstno kosilo: polenta z raki. Raki pa niso bili posebno dobri, a bili so izredno lepe rdeče barve. Popoldne smo imeli gozdno šolo. Kljub vodstvu Zavrzana se je razvila živahna diskusija. Prepričali nas je, da nima nihče prav, še najmanj pa on. Vašanji so nam prerokovali, da bo to nuč huda ura, kar nas je resno zaskrbelo. Naše sestre so bile brez skrbi, ker so si prinesele svoj lastni šotor, ki je imel dno in dvojno streho, pa se je tudi zapiral s sferušoma. No, prišla je res nevihta.

in drugi jutro so nas premočena in prestrašena dekleta zapustila. Zaradi praktičnosti smo se žalujoci ostali preselili na senik. Popoldne je že priznani in v okolici poznani pevski zbor nastopal v gostilni v Trčmunu. Nazaj grede si je Sivi volk izpahljal nogo in nastali so hudi problemi, kako ga bomo prenesli v tabor. Najtežje je bilo prebrestri reko. Prvi se je okopal Vrsk, ki je napadeno premeril razdaljo med dvema kamnom. Sledil mu je Borut, ki je s Sivim volkom na ramenih zabredel v preglobok tolmun. Pri reševanju ponesrečenca je isto zadelo tudi Krna. Iz solidarnosti se je končno vrgel v vodo še brat Filip z Borutovim fotoaparatom. Končno pa smo spravili Sivega volka na drugi breg. Tedaj pa je brez naše pomoči stekel v tabor. Kaže, da je mrzla voda dobro vplivala na bolnikovo nogo, mogoče pa nas je tudi povlekel za nos.

OB POROKI NA GRŠKEM DVORU

Razkošje blesk in - revščina

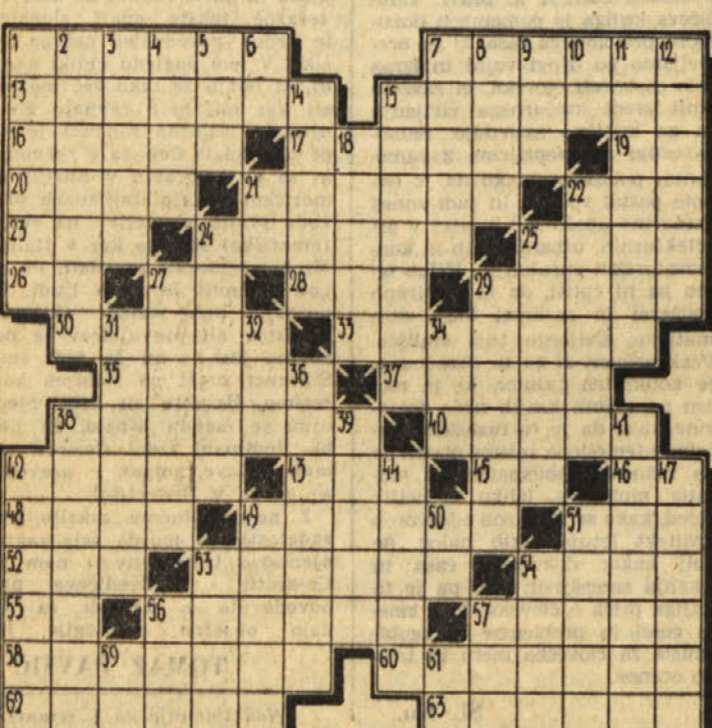
Grčija je dežela velikih nasprotij: na eni strani vlada velika revščina, na drugi pa blesk in razkošje. To se je pokazalo tudi ob poroki kralja Konstantina z danksko princezino Ano Marijo, ki je bila 18. septembra. Grčija je v resnem gospodarskem položaju, saj šteje 250.000 brezposelnih in se je v malo letih izselilo iz nje okrog 2 milijona ljudi. Sedaj pa ima opravka še s ciprsko krizo in z grožnjo, da bodo izgnali iz Turčije na deset-tisoče Grkov.

Ob poroki so bili zlasti razni ilustrirani časopisi polni vesti, ki so poudarjale ozadje dogodkov, ki so privedli do te poroke, pa tudi spletke. Pri tem so dali tudi mnogo poudarka častihlepnosti in oblastiteljnosti grške kraljice Federike. Zato so zapisali, da je Ana Marija kot punčka, ki je zašla med tigre. Dankska princezinja, tako vsi pišejo, je sramežljivo dekle, bolj podobna hčerki iz meščanske družine kot pa potomki kraljev. Zato je bila kakor zgubljena med dvornimi spletkami in Grčiji, kjer se Federika noče odpovedati vplivu na sina Konstantina.

Pravijo tudi, da se je danska kraljevska družina dolgo upirala tej poroki, češ da grški prestol niti ni gotov in se preveče majo. Toda grška kraljica Federika je storila vse, da bi se njen sin poročil s princezino iz kraljevske hiše. Ko so se končno le sporazumeli, da bodo dali Konstantinu Ano Marijo, so na dankskem dvoru postavili pogoje, da se bo princinja poročila šele, ko bo imela 20 let. No, medtem pa je umrl grški kralj Pavel in mlademu kralju pač niso mogli odreči opore in etolazbes ter so se končno vdali, tako da je Ana Marija sedaj najmlajša kraljica na svetu, saj ji je komaj 18 let.

Advertisement for 'HOROSKOP' horoscope magazine. Includes a large illustration of a telescope and various zodiac signs with their corresponding dates and descriptions.

KRIŽANKA

VODORAVNO: 1. meso, ki se je zraslo z Novo Gorico, 7. ime humanista Roterdamskega, 13. puntar, 15. spominska ploščica, 16. igra s kartami, 17. dovrski pretekli čas, 19. veznik, 20. očka, 21. otrok brez staršev, 22. poročilski izraz za srami, 23. beograjski tehnik, 24. reka v Bolzariji, 25. tekočina, ki se uporablja pri narkozi, 26. medmet, 27. glasbena nota, 28. žuželke s strupenimi želim, 29. krasača, 30. jeca, zapor, 33. zbor osmih pevcev ali godbenikov, 37. najbolj razširjena rastlina, 38. hodnik, prehodno ozemlje, 40. določena količina, množina, 42. pripadnik evropskega naroda, 43. domače govedo, 45. različna soglasnika, 46. ovek konec polotoka, 48. francoski pisatelj (Claude), 49. italijanski renesančni slikar (Giorgio), 51. nočno zabavišče v večjih mestih, 52. popularni nemški pisatelj pustolovskih romanov (Karl), 53. danski šahovski vele mojster, 54. glavno mesto Azerbejdžanske SSR, 55. vrnovski športnik, 56. šahovska prireditelj, 57. veletolek v centralni Aziji, 58. železniško križišče na štajerskem, 60. znanstveni nauk, 62. muza gledališča, 63. rimski cesar, ki je zelo razširil rimski imperij.

Res, sami starci ne morejo kljubovati razmeram in očitnemu raznarodovanju. Tu je treba moških, mladih fantov, deklet, ki bi poželjali življenje teh mrtvih vasi, kjer sta edini zbrališki gostilna in cerkev A v obeh je težko Slovence, kajti v gostilni ne vedo več peti, a v cerkvi ne smejo. V Trčmunu smo zvedeli o sporu med domačini in duhovnikom, kar povzroča kar svojstven obred maše, ki se pred oltarjem molji v italijanščini, a se v klopih in na koru poje v slovensko. Vzrok temu? Povedala nam ga je stara »Perpetua« ovskega župnika, ki je dejala, da je vsega tega kriv monsignor Trinko! ... Tudi zato smo mu lahko hvaležni!

Pokopališče v Trčmunu, kjer počiva Ivan Trinko. V ozadju Matajur.

A comic strip titled 'KURIR'. It features several panels with characters and dialogue. The main character is a man in a uniform, possibly a soldier or a messenger. The dialogue includes phrases like 'BRŽ V DOLINO PO PONOČ! KAJ PA JE TO...', 'NE RAZUMEN', 'TODAJ JE ZASLIŠALJ IZ DOLINE VPITJE IN STRELJANJE. POPUSTIL JE ČREDO...', 'IN JO UCURL V DOLINO.', 'NEMŠKI OFICIR JE DIVJE SUVAL V HRBT STAREGA KRČMARJA...', 'SCHNELLER!', 'LE KAM ZENO NAŠE...', 'BEŽI, BINE BEŽI...'

NAŠA ZEMLJA

MESEČNA PRILOGA PRIMORSKEGA DNEVNIKA ZA NAŠE PODEŽELJE Štev. 8

Gospodarsko načrtovanje ima važen pomen in vlogo za dvig kmetijskega gospodarstva v deželi

S precejšnjo zamudo za drugimi razvitimi evropskimi državami je tudi v Italiji prodorlo spoznanje o potrebi načrtovanja za skladen razvoj gospodarstva. Na Nizozemskem in Norveškem so se zavedli nujnosti gospodarskega načrtovanja že leta 1945, v Franciji 1946, v Angliji in Belgiji pa leta 1961.

Sedaj po desetletju tako imenovanega «gospodarskega čudeža», neurejenega in neskladnega razvoja nekaterih gospodarskih dejavnosti, prepuščenega samemu konjunktturnemu izkoriščanju trga, že opazamo prva znamenja nevarnosti krize Kot lahkomiselna gospodinja, ki se je ves čas navduševala ob avtomobilu in televizorju in se je ob koncu meseca prisiljena zadolžiti, da prehrani družino, se je država zavedla da je kmetijstvo ne more prehraniti da smo prisiljeni uvazati kmetijske pridelke in je zato nastal deficit v plačilni bilanci s tujino za 450 milijard lir.

Da je kmetijstvo tako zastalo za drugimi gospodarskimi dejavnostmi ni čudno. Kriva je temu prav premalna skrb države zani, nenačrtna kmetijska politika, neupoštevanje perspektiv solonega razvoja in trga. Posledice so: individualni dohodek kmeta v primerjavi z dohodkom zaposlenih se je v letih gospodarskega čudeža znižal, od 60 odst. do 50 odst., brez zlasti mladine od zemlje. Zato se je skupni pridelok le malenkostno povečal in ni mogel slediti rastočemu povpraševanju.

Od tod spoznanje, da kate-rega je pripomoglo tudi dolgoletno prizadevanje naprednih političnih skupin, da je treba splošnemu gospodarskemu napredku posvetiti nujno potrebno skrb in napore, in ustanovitev Vsedržavne komisije za gospodarsko načrtovanje, sestavljene iz izvedencev in sindikalnih predstavnikov in Urada za načrtovanje pri ministrstvu za proračun, ki naj sodelujeta pri sestavljanju

nju splošnih smernic gospodarskega razvoja.

V okviru teh splošnih smernic je potem naloga deželnih in drugih izvoljenih uprav, da izdelajo, na podlagi krajevnih razmer in potreb, načrte za skladen gospodarski in socialni razvoj, z demokratičnim sodelovanjem predstavnikov vseh družbenih skupin.

Prvi stiki, ki smo jih imeli predstavniki deželne Kmečke zveze z odgovornimi za deželno načrtovanje so bili spodbudni in dajejo upati na možnost konstruktivnega sodelovanja v okviru deželnega posvetovalnega odbora, ki naj predstavlja vse socialne skupine.

Obrazložili smo svoje predloge za načrtovanje razvoja deželnega kmetijstva in umestnost razčlenitve stalnega posvetovalnega odbora po področjih ki imajo podobne značilnosti, ker je npr. razlika med furlansko nižino in hribovitimi predeli naše dežele, potrebo po ustanovitvi deželne ustanove za kmetijski razvoj, ki naj vskladi vse javne intervencije in razpustitvi a-

nahronistične Ustanove za Tri Benečije, potrebo po ustanovitvi krožnega sklada za pomoč kmetom pri zemljiških izboljšavah in pri vremenskih nepravilnostih.

Potreben je tudi poseg dežele, po zgledu in izkušnjah drugih dežel, pri tako pomankljivem socialnem skrbstvu, za spodbujanje zadržništva, ki lahko edino reši problem cen kmetijskih pridelkov.

Se posebej smo prikazali posebne probleme tržaške pokrajine, nujnost ukrepov v korist živinoreje, vprašanje vode in poljskih poti, razlastitev, potrebo po tečajih, da se kmetovalec usposobi za nove zahteve, ki jih nalaga razvoj. Taki tečaji morajo seveda biti v materinem jeziku tečajnikov.

Kot smo omenili, so bili prvi stiki koristni in spodbudni. Sedaj je na nas vseh, da vsak v mejah svojih možnosti in pristočnosti prispevamo k čimprejšnji izdelavi načrta za gospodarski razvoj naše dežele.

Ne smemo pa čakati na načrt, potrebni so nujni ukrepi

Lucijan Volk

Vinogradniki! Srečno!

Prišel je čas trgatve. Kmet, ki so mu skrbi zarezale ostre gube in mu je sonce žgalo v obraz, da je kot iz bron, je nasmejan. Znoj ni zdaj grenak, trud ni muka. Trta ponuja svoj sadež. Letos ni bila skopa. Bogato je obrodila.

Še nekaj dni in pridelek bo ves na varnem. Ne bodo vinogradniki več plašili oblaki in mu ne bo grozila toča. A skrbi in dela ne bo zmanjkalo, če bo hotel natočiti dobre, žlahtne kapljice.

Vsem našim vinogradnikom tam z gričev Beneške Slovenije, z Brd, Krusa, s sončne obale, z Brege in Miljskih hribov: Srečno!

Nagrajeni vinogradniki iz miljske občine

V torek, 8. septembra, so v Miljah podelili nagrade vinogradnikom iz miljske občine, ki so s svojim vinskim pridelkom sodelovali na vinski razstavi v Miljah od 31. julija do 3. avg.

ZA BELO VINO

Mario Lenardon, Giovanni Bergamasco in Luigi Bortolin.

ZA ČRNO VINO

Luigi Bortolin, Giovanni Pecchiari in Anton Skerjanc-Scheriani

ZA NAJLEPSI KIOSK

De Angeli in Josip Skerjanc-Scheriani

POSEBNO NAGRADO ZA SELEKCIJO VINA

Luigi Bortolin

PRIZNANJE IN DIPLOMO ZA UDELEŽBO

Michele Colmo, De Angeli, Rocco Ciacchi, Josip Skerjanc-Scheriani, Peter Krevatin in Vladimir Eler

Luigi Bortolin sprejema 1. nagrado za črno vino

PO IMENOVANJU NOVEGA UPRAVNEGA SVETA INDUSTRIJSKEGA PRISTANIŠČA

Vladni komisar tudi tokrat ni imenoval zastopnikov miljske in dolinske občine

Vladni komisar je 31. avgusta imenoval novega predsednika in upravni svet Ustanove tržaškega industrijskega pristanišča. Za predsednika je bil imenovan dosedanj podpredsednik inž. Raimondo Vistin, za člane upravnega sveta pa so bili imenovani: dr. Giovanni De Giorgi, dr. Claudio Gelati, dr. Giovanni Santilli, dr. Alfredo Sorrentino, dr. Luigi Gueli (vsi kot predstavniki vladnega komisariata), odv. Manlio Cecovini (predstavniki prefekture), dr. Giovanni Barbera (za finančno nadzornišvo), dr. Giuseppe Mulas (za

državni tehnični urad iz Benetk — tržaška sekcija), dr. Felice Fait (za ravnateljstvo državnih železnic v Trstu), polk. Francesco De Galateo (za pristaniško poveljstvo), dr. Oberdan Pierandrei (za tržaško pokrajino), dr. Salvo Teiner (za tržaško občino), dr. Plinio Stuparich (za tržaško trgovinsko zbornico), dr. Lorenzo Colautti (za Javna skladišča), inž. Carlo Giacomelli (za svobodne brodarje), dr. Alfredo Crippa Belji (za združenje industrijcev), inž. Bruno Umani (za združenje male in srednje industrije), inž. Gianni Pellegrineschi (za državni tehn. urad), inž. Franco Salocchi (za oddelek za cestni promet), inž. Enrico Vitolo (za nadzorstvo civilne motorizacije in prevozov), Rizieri Padovini (predstavniki delavskih organizacij).

Predsednik in upravni svet sta imenovana za dobo treh let.

Tudi pri tem imenovanju ni vladni komisar upošteval upravi-

Zelo važno opozorilo glede soc. zavarovanja

Kmečka zveza in Zveza malih posestnikov obveščata svoje člane, ki so že, ali bodo prejeli obvestilo občinske davkarije (Esattoria comunale) v zvezi s povračilom nepravilno izterjanih dodatnih stroškov za ugotavljanje prispevkov za socialno zavarovanje za leto 1962 ali s povračilom že plačanih prispevkov v letih 1962 in 1963 tistim, ki po novem zakonu niso več vpisani v sezname in ki sedaj plačujejo prostovoljne prispevke za kmečko pokojnino, naj se čimprej zglasijo na davkariji svoje občine, kjer po navadi plačujejo davke, da jim bodo omenjene zneske povrnil.

Za vsa pojasnila s tem v zvezi sta tajništvi Kmečke zveze in Zveze malih posestnikov na razpolago svojim članom med uradnimi urami.

Deželna komisija za kmetijstvo

Na zadnji seji svojega prvega zasedanja je deželni svet izvolil komisijo, ki se bo ukvarjala s problemi kmetijstva, gospodarstva in hribovskega gospodarstva.

V tej komisiji so: Predsednik: Michelangelo Ribezzi, podpredsednika: Mario Virgolin in Antonio Moschioni, tajnik: Luigi De Biasio, svetovalci: Globatta Angeli, Rinaldo Bertoli, Mario Bettoli, Rino Bianchini, Vittorio Boschi, Albino Cogo, Tranquillo De Caneva, Emilio del Gobbo, Cesare Devetag, Josip Jarc in Alfeo Mizzau.

Članom komisije, ki bo imela važno vlogo čestitamo in želimo plodno delovanje v korist kmetijstva in za napredek kmetijskega gospodarstva v naši deželi.

Teleta iz Amerike za Italijo

Do konca letošnjega leta bodo iz Združenih držav Amerike z letali pripeljali v Italijo okoli 100.000 živih telet starih od enega do dva tedna, v vrednosti dveh milijonov dolarjev. Prav gotovo je prevoz živih živali po «zračni poti» ne navaden, vendar najhitrejši,

cenejši kakor z ladjo in najbolj zanesljiv. Američani so zato predelali potniška letala, teleta pa bodo med poletom v primernih zabojih iz lepenke in lesa, povezanimi z žico. Prva teleta so pred kratkim iz New Yorka že pripeljali v Milan.

Kaj določa novi zakon o agrarnih pogodbah

Začele so se rušiti stare fevdalne strukture kmetijstva v Italiji

V torek je bil v Uradnem listu italijanske republike objavljen zakon o novih določbah glede agrarnih pogodb, ki ga je pred nedavnim sprejel parlament.

Novi zakon se nanaša predvsem na agrarne pogodbe, ki se tičejo pogodb o spolovinarstvu, o delnem kolonstvu in podobnih agrarnih pogodb, ki se sklepajo na italijanskem jugu. Vse določbe, ki jih zakon vsebuje, so nepreklicne, kar pomeni, da se ne morejo spremeniti na osnovi dvostranskih ali večstranskih pogodb med lastniki in obdelovalci zemlje, razen pogodb, ki določajo za obdelovalce boljše pogoje, kot jih določa zakon.

Zakonska pravila veljajo tudi za razdelitev letošnjega pridelka, kar pomeni, da bodo morali biti razdeljeni na osnovi nove delitve med lastnikom in spolovinarjem vsi pridelki letošnjega kmetijskega leta. Sedaj se torej zemljiški posestniki ne bodo morali več upirati novi razdelitvi s spolovinarji in vsaka do sedaj nasilna razdelitev bo morala biti prilagojena novim zakonskim določbam.

V členu 1 novega zakona je rečeno, da je bilo potrebno premostiti in spremeniti dosežanje pogodbenih oblik, ki ne ustrezajo več potrebam skladnega razvoja kmetijskega gospodarstva v Italiji. To pomeni, da so se z novim zakonom začele rušiti stare fevdalne in polfevdalne strukture kmetijstva v Italiji, ki bodo morale polagoma, toda gotovo, popolnoma izginiti, če se hoče nuditi italijanskemu kmetijstvu vse razvojne pogoje, ki jih zahteva sodobno kmetijsko gospodarstvo.

Najbolj zanimiv del novega zakona je brez dvoma tisti, ki se nanaša na klasično spolovinarstvo. Določbe v tem delu prepovedujejo sklepanje novih spolovinarskih pogodb, določajo nov način razdelitve pridelkov, omogočajo spolovinarju, da je soudeležen pri vodstvu kmetijskega posestva in, da lahko podvzame na svojo roko razne pobude; za kolona pač da lahko spremeni sestav svoje družine. S temi in še drugimi pravili, ki jih zakon določa, se dejansko spreminjajo številni členi civilnega zakonika o spolovinarstvu.

Določba tretjega člena zakona, da se ne smejo sklepati nove spolovinarske pogodbe, pomeni, da kadar bo kak spolovinar zapustil posestvo, bo lastnik primoran, da ga obdeluje osebno, ali pa, da najame delovno silo, da ga da v najem, ali pa da ga proda.

Člen 4 določa razdelitev pridelka med lastnikom in spolovinarjem. Medtem, ko so doslej na osnovi civilnega zakonika delili pridelke na polovico (50:50), na osnovi zakona o spolovinarski pomiritvi pa 47 za lastnika in 53 za spolovinarja, se od letos naprej odstotek pridelka, ki pripada spolovinarju, poviša na 58, odnosno najmanj 58 odstotkov. To pomeni, da na osnovi posebnih pogodb lahko dobijo spolovinarji tudi več, kot je to primer v nekaterih hribovskih področjih ter za pridelavo povrtine, tobaka itd. Člen 5 določa, da se morajo vsi stroški, tudi stroški za uporabo in vzdrževanje strojev, deliti na polovico. Hkrati pa določa tudi, da so v breme spolovinarja vsi stroški delovne sile, ki jih ta potrebuje za normalno delo na posestvu.

Zanimiv in zelo važen je tu-

di člen 8, ki določa, da spolovinar sodeluje pri upravljanju posestva, ter poudarja, da se morajo vsa vprašanja, ki se tičejo osnovnih sprememb na posestvu reševati sporazumno med lastnikom in spolovinarjem. V členu 7 pa je rečeno, da je ženska delovna sila na posestvih kolonov enakovredna moški. Doslej je bilo delo žensk ocenjeno samo 60 odstotkov v primerjavi z delom moške delovne sile.

Nadalje člen 8 določa, da ima spolovinar pravico, da izvede na posestvu razne izboljšave tudi brez odobritve in sodelovanja lastnika, pod pogojem, da je te izboljšave odobrilo pokrajinsko kmetijsko nadzorništvo. Zato ima spolovinar tudi pravico do raznih kmetijskih denarnih podpor ter do

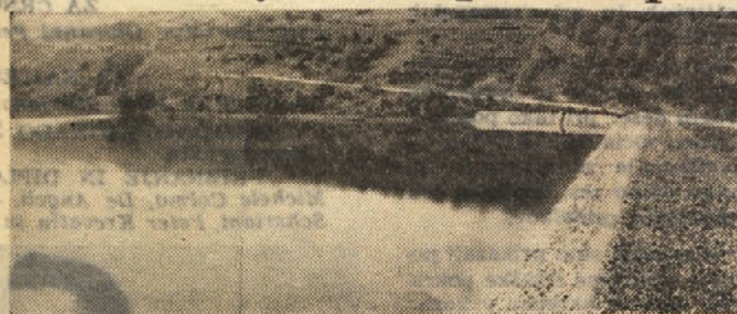
najmanjša posojil za razvoj in modernizacijo obdelovanja zemlje.

Na osnovi tega zakona so vse sedanje spolovinarske najemniške, kolonske in druge zemljiške pogodbe podaljšane do izida novih predpisov, razen izrednih primerov, ki jih določa obstoječi zakon o «pravičnih razlogih» (giusta causa).

Ta zakon je za sedaj odpravil vsaj najbolj zastarele oblike spolovinarstva in kolonata, ki so preživele vse dosežanje velike bitke italijanskih kmetov. Hkrati predstavlja najbolj odločen korak naprej za popolno odpravo spolovinarstva, kolonata in drugih oblik izkoriščanja kmečke delovne sile.

Slavko Stoka

Umetno jezero pri Kopru

Blizu Vanganela, ob cesti v Marezige, so pred kratkim dogradili velik jez, ki bo zajel 300.000 kubičnih metrov vode. To pregrado, ki je dolga nad 150 m in visoka skoraj 20 m, so gradili dve leti. Vanjo so vgradili približno 50.000 kubikov kamena in zemlje. Z njo so zaprli razne pritoke iz Marezige in Babičev ter okoliških pobočij. Tako bo nastalo umetno jezero, 300 m dolgo, 150 m široko ter 15 m globoko. Strugo Badaševice, v katero so se stekali omenjeni

snovi in rastlinske izvlečke, ki jih bolniki dodajajo mleku. To pa še poveča zdravilno delovanje. Zanimivo je, da toplo mleko s kandis sladkorjem in medom zdravi prehlad.

Oktober da grozd dober.

pritoki, so uredili že pred leti, uredili pa bodo tudi potoke, ki se z drugih okoliških pobočij stekajo v Vanganelso dolino.

Novo umetno jezero je izredno pomembno za obalno kmetijstvo na Koprskem. Zgradili so ga, da bi omogočili namakanje 120 hektarov obdelovalne in zelo plodne zemlje v Vanganelski dolini, ki je do sedaj trpela zaradi suše ali pa poplav. Jezero bo omogočilo redno in celotno namakanje v vsej dolini, kjer se bo razvilo intenzivno pridelovanje zlasti povrtin.

V jezeru bodo gojili ribe, uredili pa bodo tudi cesto iz Kopra, ki je zelo blizu. Tako bo umetno jezero prav gotovo postalo tudi privlačna turistična točka.

Mleko proti revmi

Nesladkano mleko ugodno deluje proti išijas in revmi, če se ravnava po navodilih in 10 dni zaporedoma pijemo mleko. Najboljši učinek je, če zjutraj na tešče popijemo pol litra mlačnega mleka in šele

Nevihite v oktobru povedo, da zima mokra bo.

čez pol ure zajtrkujemo. O tem zanimivem mlečnem zdravilju je pisal ameriški zdravstveni list. V Ameriki prodajo lekarne tudi rudninske

ZADRUŽNIŠTVO

To rubriko vam nudi Kmetijska zadruga v Trstu - Ul. Foscolo 1

Lep izlet naših kmetov

Izleta, ki so ga priredile 29. in 30. avgusta Kmetijska zadruga, Kmečka zveza in Zveza malih posestnikov v Velenju, Celje in Ljubljano, se je udeležilo 100 kmetov in njihovih žena, ki so bili nad izletom zelo navdušeni. Program je bil zelo pester, sprejem pa povsod zelo pristrčen. Najprej so si izletniki, sicer naglo, ker je bil že mrak, ogledali Velenje, nato so večerjali in prenočevali v Celju. Po večerji si je marsikdo še malo privoščil štajerske kapljice, ki je pripomogla, da so se združili akordi za stare nerodne pesmi. To je bilo v soboto zvečer. V nedeljo dopoldne je bil obisk pivovarne v Laškem, kjer so bili vsi izletniki presenečeni s pričo tako toplega sprejema. Razkazali so jim pivovarno, jih pogostili in jim poklonili še steklenice piva za potovanje. Po kosilu v Celju je bil na sporedu popoldne obisk mednarodne vinske razstave v Ljubljani. Najprej so si zlasti vinogradniki ogledali stroje za kletarstvo, nato pa je vse mikalo v paviljon, kjer je bila pokušnja vin vsega sveta. Take prilike ni povsod in vsak dan. Zato jo je bilo treba izkoristiti. Prav tako je bila lepa prilika, da so si lahko privoščili razne specialitete srbske kuhinje, ki zahtevajo, da jih zaliješ z dobrim vinom.

Obisk vinske razstave pa je bil razen tega zelo poučen za vinogradnike in jim je bil v

spodbudo za umno kletarstvo in skrb za vino. Naslednje nedeljo je vinsko razstavo obiskalo še večje število naših ljudi s Tržaškega, Goriškega in iz Beneške Slovenije. Vsi so dejali, da bodo prišli tudi prihodnje leto in da bodo nagovorili še svoje prijatelje ter znanke, ki so letos zamudili

Novi motokultivator ZAF

Naši kmetje se precej zanimajo za novi motokultivator ZAF, ki je bil prvič v Italiji razstavljen na Kmečkem taboru na Opčinah in o katerem smo že nekaj napisali v naši prejšnji prilogi.

Zaradi tega bo Kmetijska zadruga, ki ima zastopstvo za prodajo tega motokultivatorja, organizirala od 13. oktobra, verjetno za cel teden, praktični prikaz za delo in upravljanje s tem strojem. Vsa poljanila, navodila in praktični prikaz bo zadruga nudila brezplačno. Priporočamo pa, naj se zainteresirani prej prijavijo, tudi po telefonu (94-386).

Obnovite članske izkaznice

Kmetijska zadruga obvešča svoje člane, da jih bo v prihodnjih dneh obiskal njen pooblaščenec, da bi obnovili svojo člansko knjižico. Člani bodo imeli razne olajšave pri nakupih, če bodo pokazali svojo člansko izkaznico. Tako je sklenil upravni odbor na svoji zadnji seji v okviru sklepa občnega zbora.

Tradescantia - skromna in priljubljena

Tradescantia je poleg aspidistre, o kateri smo že govorili, ena od najbolj priljubljenih in istočasno skromnih sobnih rastlin. Ni zahtevna niti glede svetlobe niti ne glede zemlje. Dobro uspeva v vsaki zemlji, čeprav ji najbolj prijaja dobra vrtna zemlja bogata na humusu. Najbolj uspeva v svetli, ne sončni legi, in če ji dobro zalivamo. Tradescantia ima poleg asparagusov raje več vlage kakor pa suše. Uspeva celo v sami vodi v posodah, s katerimi gospodinjice okrasijo stene, ali notranja okna sob. Tradescantia je povešavka in zato jo moramo postaviti tja, kjer se bodo lahko njeni poganjki razvijali.

Koliko vrst teh okrasnih rastlin poznamo? Tradescantia izvira iz tropskih krajev, kjer bujno uspeva več kot 20 sort te rastline. Po primorskih dvoriščih dobimo eno od najbolj revnih tovrstnih rastlin. Imenujejo jo «mizerija». To je povešavka dejansko «mizerne» zunanosti. Je pa taka, ker jo nihče ne neguje.

Danes poznamo izredno lepe sorte tradescantie. Razen zelene širokolistne sočne in pisane tradescantie z rdečkastim stebлом ter vijoličastim spodnjim delom listov, poznamo izredno lepe z vijoličastimi listi, zebinke s srebrno progastimi listi in druge.

Tradescantio razmnožujemo s potaknjenci, tako da jih ukoreninimo v vodi ali pa jih posadimo naravnost v zemljo. Starim rastlinam ogolijo poganjki in zato je najbolje, da jih vsako drugo leto obnovimo. Poganjki naj imajo 3 do 5 oces. Dve očesi pustimo nad površino zemlje, ostalim odščipnemo liste in jih vtaknemo v zemljo. Za razliko od osta-

lih rastlin, katere razmnožujemo s potaknjenci in jih v začetku zelo malo ali sploh ne zalivamo, tradescantio moramo gojiti od potaknjencev naprej vedno v vlazi.

dr. F. J.

Koromač

V naših krajih je ta dišavnica že od zdavnaj znana in povsod razširjena. V glavnem jo gojimo zaradi semena, ki se posušeno uporablja za začimbo k raznim jedem. Vendar pa se koromačevo steblo pripravlja tudi kot samostojna jed, oziroma kot prikuha.

Koromač pa je najbolj čisljan zaradi svojih zdravilnih učinkov. Kneipp piše v svoji knjigi o koromaču med drugim tole: «Koromačevo zrno ne bi smelo manjkati v nobeni domači lekarni, saj so bolečine, pri katerih nam pomaga, vse prepogostne. Mislim namreč na koliko z vsemi pojavi, ki jo spremljajo. Tudi na pljučnih bolnim priporočam koromačev čaj. Uporabljamo pa ga tudi pri naduhi in oslovskemu kašlju, pri migreni in pri dozdveni božjasti...». Zverek iz koromačevga semena je zlasti koristen pri kopolih za oči in vnetju v vratu oziroma grlu.

Endivija... za zimo

Ker nam je za to, da iz zemlje dobimo čimveč, se sprašujemo, kaj naj bi gojili in odnesli na trg. Potrošnja povrtine raste, za jesen in za zimo bi pri nas prišle v poštev nekatere solatnice (radič, motovilec itd.), a najbolj endivija ali rezva, ki se da gojiti na večji površini. Na polju sledi zgodnjemu krompirju, grahu, fižolu itd., torej rastlinam, ki zapuščajo polje junija — julija, in jo pridelamo septembra — oktobra.

Endivija najbolje uspeva v zemlji, ki je bogata na prsleni (humusu), ljubi tople in zavetne lege ter vlažno ozračje. Če nismo gnojili predhodnici, je treba njej, in sicer z dobro uležanim gnojem; če tega ni narostimo na vsakih 100 kv.m 3 kg amonijevega nitrata, 4 kg superfosfata in 5 kg 40-odst. kalijeve soli. Endivija je za kalij posebno hvaležna, za klor pa občutljiva, zato pa trosimo kalijevo sol dovolj zgodaj, da se

klor zgubi v zemljo in ji ne škoduje.

Endivijo redno okopavamo in v suši zalivamo. Belimo le odrasle rastline. V ta namen jih povežemo z rafijo, in sicer toliko rastlin, kolikor jih predvidoma rabimo. Rosnih in mokrih rastlin ne vežemo. Povezane glave lahko malo osipamo.

Je več sort endivije: zelena eskarjolka, rumena eskarjolka, dečkova glava (bubikopf), pariška mahovka. Prva je najboljša sorta za prezimovanje, druga za beljenje in jesensko potrošnjo, tretja je odlična jesenska endivija, mahovka pa je zelo finopernata. Za vzimovanje rastline izrujemo s koreninami. Preden jih damo v pesek, jih pustimo nekaj dni veneti, da se čez zimo bolje ohranijo. Spravljamo jih v suhem vremenu in ko niso rosne. Vzimimo jih v gnojčkih, na gredah zimnicah ali v kleti. Pridelamo na 1000 kv.m od 12 do 20 q, glave pa tehtajo od 30 do 50 dkg.

Ko smo grozdje pripeljali v klet... ...da bomo imeli zdravo in dobro vino

*Kdor dobro vino hoče imeti,
naj umno ravna z njim v
kleti!*

Pregled naših vin, bodisi na domu ali v trgovini, nam največkrat pove, da naši marljivi vinogradniki nimajo zadostnega znanja glede predelave mošta, ki ga zahteva moderno kletarstvo in brez katerega ni mogoče pripraviti dobro in zdravo vino. Večkrat je opaziti, da so ta vina motna, močne rjave barve, naklonjena porjavitvi, cudnih priokusov. Ne moremo reči, da je današnji potrošnik postal izbirčen in siten, temveč je tudi on napredoval in se ne zadovolji več z vsem, ker je domače, temveč zahteva od tega domačega dobojen izgled in okus, kar poveča njegovo vrednost in dobroto ter ga postavlja pred njim vinom. Da bi prišli do tega in takšnega vina, moramo upoštevati nekatera navodila, ki jih bomo navedli.

Potem, ko smo pregledali in očistili vso posodo, klet in drugo orodje, ki ga bomo rabili pri trgatvi, moramo se klet dobro prezračiti, zažveplati jo in tako smo naredi za trgatve.

Ne hitite preveč s trgatvijo. Izkušnje so pokazale, da ravnajo zadnje dni pred trgatvijo, če imamo lepo sončno vreme, je kopicenje sladkorja v jagodah največje in da lahko doseže tudi do 5 g na 1 liter mošta na dan. Treba pa je pripomniti, da prava vrednost vina ni v množini alkohola, ki ga ta vsebuje, temveč v odnosu med alkoholom in kislino. S kopicenjem sladkorja pa se množina kisline zmanjšuje. Izkušnje vinogradnika, vreme in te ugotovitve dajejo možnost vinogradniku, da določi pravi čas trgatve. V nekaterih vinogradnih državah skrbijo za to sama oblast, ki s posebnim odlokom določi dan trgatve.

Ko smo grozdje pripeljali v klet, začnemo z njegovo predelavo. Kot prvo delo tako belemu kot črnemu odstranimo peclje. Zakaj? V peclju je velika količina tanina, kisline ter drugih snovi, ki vinu dajejo grenak, kisel in trpek okus. Te snovi v dotiku z moštom, ki kipi, preidejo v mošt in tako vino dobi ta slab priokus. Od belega vina se zahteva svetlo zelena, rumenkasta barva in ne sme imeti trpkega okusa. Da pride vino do teh lastnosti, moramo mošt takoj

oddeliti od tropin in ga pustiti, da vre sam. Ponekod se to dela, največkrat pa ne, češ da se vino lepše čisti. Res je, tanin pomaga čiščenju vina. Vendar tudi v tem primeru jih ne smemo pustiti skupaj več kakor 12-24 ur, ker drugače bo belo vino dobilo okus črnega vina — trpko bo in temnejše barve.

Od črnega vina pa se zahteva temnordeča-rubinasta barva. Ta je v kožici jagode in da pride v vino, jih moramo pustiti kipeti nekaj časa skupaj. Razen barve pa pride v vino iz kožic in pešk tudi nekaj tanina, kisline in drugih snovi, zaradi česar ima črno vino značilen okus, ki pa mora biti prijeten. Do tega pridemo, da prvič odstranimo peclje, drugič, da jih pustimo skupaj kpeti 4-8 dni. Praksa je pokazala, da se v tem času izluži maksimalna množina barve. Med tem časom pa se nam tropine zberejo nad moštom. Ta «klobuk» moramo večkrat na dan potopiti, da pridejo kožice v dotik z moštom in mu oddajo barvo ter da preprečimo razvoj raznih škodljivih glivic, posebno očetnih, ki so zelo nevarna za vino. Ko smo v tem času s časo ugotovili, da ima vino zaželeno barvo, ga pretočimo in pustimo, da samo nadaljuje s kopicenjem.

Za časa vrenja moramo paziti na temperaturo. Dolgoletna praksa je pokazala, da je najprimernejša toplota za vrenje 15 do 20 stop. C. Z zračenjem in zapiranjem vrat in oken v kleti bomo pazili, da se približamo tej temperaturi. Nikakor ne smemo dovoliti, da se toplota tako zniža, da se vrenje ustavi, ker bi se s tem izpostavili raznim nevarnostim. Vrenje se mora popolnoma končati, t.j. ves sladkor se mora spremeniti v alkohol.

Končno moramo še spregovoriti o najnem zlu — o žveplu. Današnjega modernega kletarstva brez uporabe žvepla si ni mogoče zamisliti. Uporablja ga pa ne določenih pravilih, po katerih uporabljena množina ni škodljiva našemu organizmu, a je celo smrtonosna za neštete glivice, ki kvarijo vino. Naš vinogradnik ga zelo nerad uporablja v kletarstvu, pa vendar če hočemo mirno spati, ga moramo uporabljati. Nekaj več bomo o tem še pisali.

Letošnja letina nam obeta lepo, zdravo grozdje. Vendar še vedno priporočamo uporabo 3-6 g kalijevega metabisulfitan 1 hl mošta. Tega dodamo moštu, ki bo začel kipeti. Zpomniti si je treba, da ta količina žvepla ne more škoditi našemu zdravju, ker se za časa vrenja večji del tega žvepla spremeni v hlapljivo obliko, ki izgine iz vina — izhlapi. S tem pa smo preprečili razvoj raznih škodljivih glivic, preprečili tako čisto porjavitev vina. Imeli bomo počasnejše vrenje, manjše izhlapevanje aromatičnih snovi iz vina in večjo količino alkohola. Žveplanje mošta je koristno za vino, poznejše žveplanje, ki ga uporabljamo za zdravljenje bolanih vin, pa škoduje našemu zdravju. Bolezen pa moramo, kot povsod, tudi pri vinu preprečiti, a ne zdraviti.

S. G.

IZ ŠEMPOLAJA

Prijetne in neprijetne zadeve

Nasa vas je do druge svetovne vojne štela 36 hišnih števil, sedaj jih ima že 47, a v delu so še tri. A tudi razne preureditve so že močno spremenile notranje in zunanje lice že pretežno delavskih domov. Tri kmečke družine so z ureditvijo svojih gospodarskih pritisklin, zlasti hlevov, poskrbele za utrditev svojega kmetijstva. Hvalevredna je težnja naših mlajših družinskih poglavarjev za zgraditev čim bolj udobnih domov s primerno ohišnico, se pravi za okrasitev doma s cvetjem in zelenjem ter za hišne (gospodinj-ske) potrebe, ki so vedno dražje. Tudi je opaziti zanimanje tujcev za to lepo naselje.

Občino smo že nekajkrat opozorili na smetišče, ki je ob stezi v vasi, ki je vedno bolj v napatje in spotiko. Danes pomeni smetišče odlaganje vsega mogočega (steklenice in njihove črepinje, konzervne škatle itd.), kar je neuporabno in zasmraja zrak. To nikakor ne spada tja, kjer je nastalo iz komodnosti in samovolje. Ta zadeva se mora kakor koli rešiti, saj je vsem kaj malo v čast.

Vprašanje križišča ob Grud-

V novih urbanističnih in gradbenih pravilih za izvajanje splošnega regulacijskega načrta tržaške občine, ki jih je 24. julija letos odobril občinski svet, je med drugim določeno tudi sledeče:

«Področje Kolonkovca (Piani Sant'Anna), ki je vključeno v načrt za gradnjo ljudskih in ekonomičnih stanovanj, ki ga je ministrstvo za javna dela potrdilo 24. aprila letos, bo po izključitvi iz omenjenega gradbenega načrta prešlo v Kmetijsko področje.»

To pomeni, da se je tržaška občinska uprava s tem sklepom ne samo z obljubo, ampak tudi konkretno obvezala, da bo izključila področje vrtov na Kolonkovcu iz načrta za gradnjo ljudskih in ekonomičnih stanovanj. Hkrati pa

to tudi pomeni, da so kolonkovski vrtnarji in vsi, ki so jih podprli v borbi za ohranitev najlepših tržaških vrtov, uspešno preprečili, da bi občinska uprava razlastila zemljišča v bližini mesta, ki dobavljajo prebivalstvu največji del domače povrtnine.

Vrtnarjem na Kolonkovcu, ki so jim svoj čas že poslali obvestilo o določitvi njihovih zemljišč za ljudske gradnje, se sedaj ni treba več bati, da jim bodo odvzeli zemljo in jih zapodili z doma, na katerem se s trudom pošteno preživljajo. Njihovi vrtni bodo še naprej dobavljali mestu prvovrstno svežo povrtnino, hkrati pa hranili te naše pridne in delavne kmete.

s. s.

Dve besedi Ricmanjcem

Ricmanjcem bi radi nekaj prišepnili tih, tih na uho, da ne bi slišali drugi. In brez zamere. To je sicer njihova zadeva, vendar ni zadeva posameznika in se tiče vse vasi, oziroma srenje. Ne gre za kakšno kočljivo stvar ali za tajnost, o kateri ne bi smeli nihče vedeti.

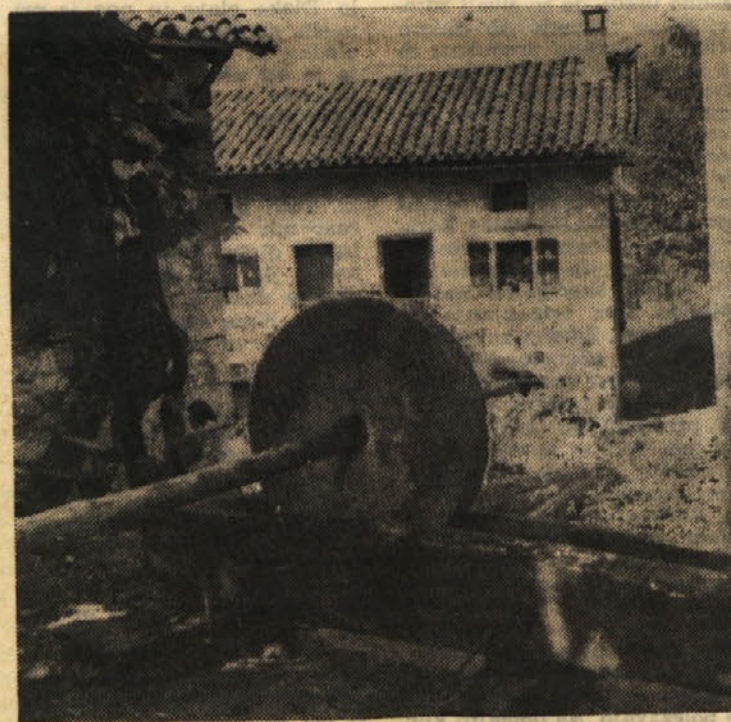
Pred leti ste prodali nekaj srenjskega zemljišča, denar ste vložili v banko, kjer sicer rastejo obresti, vendar obresti niso tako visoke kot je razvrednotenje denarja. Vsak vaščan dobro ve, da kar bi lahko kupil za 10 do 20 milijonov pred desetimi ali petimi leti, bi moral zdaj plačati znatno več. Pa ni samo to. Tistega denarja srenje ni moč razdeliti posameznikom. Uporabi se ga lahko za nekaj, kar bo v skupno korist vasi. Lahko bi nekaj napravili, nekaj kar bi vam bilo vsem v korist in ponos. Pogovoriti se je treba in dogovoriti, pa bo šlo. In takrat vam bomo od srca čestitali.

Da ne pozabimo...

Dne 18. oktobra zapade rok za plačilo davkov.

IZ BENEŠKE SLOVENIJE

Tudi jabolčnik je dober!

V revnih vasi Benaške Slovenije, kjer ne uspeva trta, stiskajo jabolka in hruške še na starinski način, da imajo nekaj domače pijače

Kmečki koledarček za oktober

Oktober je mesec, ki dela največ skrbi zlasti vinogradnikom. Če se v tem mesecu z grozdem in vinom pravilno ravna, potem je gotovo, da bomo imeli v kleti dobro in zdravo vino. Zato se enkrat priporočamo, naj se vinogradniki ravnajo po svojih starih in trdnih izkušnjah, hkrati pa naj ne zanemarjajo nasvetov strokovnjakov.

V VINOGRADU: trgatve je opravljena in vino je v sodih. Priporočljivo je, da takoj po trgatvi, če je lepo vreme, začnemo z globokim kopanjem. Delo, ki je opravljeno v jeseni, nas ne bo preganjalo spomladi. Ne smemo še obrezovati trt, dokler so na njih zelene listi.

NA VRTU: sejemo zimsko spinačo, motovilec, solato reziko in «Kraljico maja» ter sadimo česen in čebulček. Doraslo solato endivjo povežemo

z rafijo; pobereimo gomolje zelene in pripravimo gnoj za zimsko kopanje.

V KLETI: tu imamo v vinogradnih krajih največ dela. Po trgatvi je delo v kleti. Nadziramo kpicenje mošta, zlasti črnega grozdja, dokler je še na tropinah. Beli mošt naglo odtočimo, ko se ugreje, da bo kipel v sodu. Črni mošt pa pustimo kipeti na tropinah. Toplota v kipelni kleti naj bo 20 stop. C, zrak čist, brez prepaha.

NA NJIVI: sejemo ozimno žito. Pred oranjem potrosimo hlevski gnoj in umetna gnojila. Na Krasu požanjemo ajdo ter pobereimo krmno peso in korenje.

V SADOVNJAKU: če kdo misli nasaditi nova sadna drevesca, je dobro, da že v tem času napravi jame in da jih nasadi najkasneje v novemburu. Če se sadi v jeseni, se običajno pridobi eno leto.

DOLOČANJE ZAČETKA TRGATVE

Približno točen čas določimo na osnovi zrelosti grozdja in po nekaterih znakih na trti. Na primer, zalistniki prenehajo rasti in dobivajo rdečkasto barvo. Listje začne rumeneti in rdeči. Peclji oleseni. Grozdje je sladko, barva kožice in videz jagode dobi sortne lastnosti. Najtočnejši čas za trgatve pa dobimo z analizo grozdja in kisline. To opravljajo strokovnjaki v laboratorijih poslednjih 10 dni pred trgatvijo. Analizo ponavljajo vsake 3 do 4 dni, dokler količina sladkorja v grozdju raste in kislina pada. Ko pa povečevanje sladkorja in zniževanje kisline preneha, je znak, da je čas za trgatve. Če trgamo pre zgodaj, imamo precejšnjo škodo, ker lahko s tem izgubimo kar 3 do 4 kg sladkorja na vsakih 100 kilogramov grozdja.

Tržaški dnevnik

Vreme večer: najvišja temperatura 22,1, najnižja 15,1, ob 19, ur 20,2; zračni tlak 1022,2 stanovitni, vlaga 73 odst., veter jugozahodni, 4 km/h...

Danes, NEDELJA, 27. septembra Damijan. Sonce vzhaja ob 5.57 in zahaja ob 17.54. Dolžina dneva 11.57. Luna vzhaja ob 21.32 in zahaja ob 12.32. Jutri, PONEDELJEK, 28. septembra Venteslav.

S SPREJEMOM ZAVEDENEGA DOPOLNILNEGA ZAKONA

Občinam omogočeno najetje posojil za praktično izvajanje zakona 167

Novi zakon omogoča občinam najetje posojil za nakup zemljišč za gradnjo ljudskih stanovanj in urbanističnih naprav

Senatna komisija za finance in zakonodajni stopnji sprejela zakon o uveljavitvi zakona 167, ki omogoča občinam najetje posojil za nakup zemljišč za gradnjo ljudskih stanovanj in urbanističnih naprav...

Generalistista iz Opjatje, ter nekateri novinarji, ki je predvčerajšnjim zvečer prispejala v Trento, je večer opravila prvi dan svojega študijskega potovanja...

Vrnitev delegacije ENALC iz SFRJ. Iz Jugoslavije se je vrnila v Trst deželna delegacija ENALC, ki jo je vodil posej. Rapelli in kateri je bil tudi deželni ravnatelj Stjepan Stopper...

DESET DNI PO NAJDBI TRUPLA POKOJNE IRENE

Še bolj zapletena štrena glede umora v starem mestu

Osumljeni mladenič odločno zanika vsako krivdo in kaže, da nimajo proti njemu tehtnih dokazov - Pravijo, da je bil tudi 21-letni fant, katerega truplo so našli v «Sachetti», Irenin prijatelj

Zagonetni umor 43-letne Irene Tonon por. Bearzotto, katere truplo so našli v sredo 15. t.m. v bedni sobici v Ul. Cavazzeni v Starem mestu, ni še pojasnjen. Za deset dni teče preiskava. Šef letalske oddelka dr. Cappa, kapetana Morandini, pa sta ter najhovi sodelavci so zaslišali že nad 200 oseb, da bi našli pravo nit in prišli na sled morilcu, ki je nesrečno zabel z ostrim rezilom kar enajstkrat. Medtem je bil očiščen in se je zdelo, da bodo kmalu lahko odkrili krivca. Osumljenca so našli in jih je sprejemala v tisti sobici, kjer so našli njegovo truplo. (Stanovanje je imela v Ul. Rivo 18.)

Staro mesto molči in hoče ohraniti skrivnosti svojega podzemlja. Zdravniški organi v preiskavi telesa. Ko je že v prvih urah preiskave odprl sum, da gre za rop, je policija usmerila preiskavo v krog prijateljev in prijateljic umorjenke. Krog se je vedno bolj ozil in se je zdelo, da bodo kmalu lahko odkrili krivca. Osumljenca so našli in jih je sprejemala v tisti sobici, kjer so našli njegovo truplo. (Stanovanje je imela v Ul. Rivo 18.)

Uradnega sporočila, ali vsa govorna veta ni, vendar ni izključeno, da so preiskovalni organi v desetih dneh vendar nabraji vsaj nekaj konkretnih elementov, čeprav na videz zadeva zdi še bolj zapletena kot prej.

V to zamešanost štreno bi morda lahko tudi vpleli tragično odkritje v zalliv «Sachetti», kjer so v petek zjutraj potegnili iz morja truplo 21-letnega fanta. Pravijo, da je to nesrečni fant tudi bil prijatelj pokojne Irene.

Od doma je izginil pretekli ponedeljek. Ali je sam skočil v morje, da si je vzel življenje? In zakaj? Ali ga je kdo pobil v morju? In zakaj? Ali ga je prejel umorjen v morju? In zakaj? In tisto pisemce nekoga dekleta, ki ga je pustil na mizi v kuhinji skupno z 8000 lirem? Izid avtopsije, ni še znan. Ta dober element za ugotovitve smrti nesrečnega fanta, verjetno pa bo tudi v pomoč preiskovalnim organom, da bi razvozli štreno glede umora v Ul. Cavazzeni.

Zastrupitev s slaščicami. Na III. medicinski oddelku so večer ob 13. uri sprejeli zaradi zastrupitve s hrano 29-letno Janjo Kos z Proseke št. 305 in 61-letno Relajo Gerlanec, ki je prišla v stanovanje v isti hiši. Pripravili so ju v rešilni avtomobil. Zdravnik je Gerlančeva kupila na Proseku, pa ju je kmalu zatem začel hudo zvijati v trebuhu. Zdravstveni se bosta morali dober teden, radu, ki je prav nasproti te hiše, izid stanovanja uhaja plin. Uslužbenec je poklical organe za javno varnost, ki so našli Susana mrtvega v kuhinji zraven odprte plinske ceve.

Huda nesreča dečka iz Zindisa. V Zindisu pri Miljah je večer popoldne 21-letni Adriano Bensi iz Ul. Pisciolon v Miljah hudo povozil z avtom 7-letnega Franca Filipija iz Zindisa št. 10. Dečko je šel čez cesto prav ko je mimo prvotno v polkralj. Hudo se je pobil in ranil po glavi, zaradi česar na ga z rešilnim avtom nemudoma odpeljali v otroško bolnišnico Burlo Garofalo, kjer so ga sprejeli s pridržano prognozo. Prometna policija je takoj uvedla preiskavo in zaslišala Bensijsa.

PROTI NEPOPUSTLJIVOSTI INDUSTRIJCEV. Dvodnevna stavka delavcev lesne stroke po vsej državi. V sredo bo skupščina stavkajočih delavcev v prostorih Delavske zbornice. Vsedržavne sindikalne organizacije delavcev lesne stroke so napovedale dvodnevno stavko, ki bo po vsej državi od 30. septembra in 1. oktobra. Stavki sta se pridružili tudi obe tržaški sindikalni organizaciji, ki pozivata delavce, naj strnjeno stavkajo. Delodajalci namreč nečisto popustiti in za vračilo pojanja za sklenitev nove delovne pogodbe, čeprav je stara zapadla. Zgodilo se je tudi, da so nekatera podjetja grozila celo z odpustmi, kar pa ni prestrašilo delavcev, ki so odločno doseli delovno pogodbo, katere bo morala upoštevati njihovim upravičenim zahtevam, tako da bodo dosegli take palle in normative določbe, kakršne veljajo za druge stroje industrijskih delavcev. Svojo borbenost so pokazali delavci zlasti na zadnji stavki, ki je popolnoma uspešna po vsej državi.

Oba sindikalna organizaciji sta bila v sredo 30. septembra ob 10. uri enotno skupščino stavkajočih delavcev, ki bo v Ul. Duca d'Aosta št. 12 v dvorani št. 40. Na njej bodo sindikalni voditelji poročali delavcem o sedanjem položaju vabijo jih, naj se udeležijo skupščine v srm večer št. 12. da bodo z diskusijo prispevali k sprejetju sklepov v zvezi z nadaljnjo akcijo.

Dizma uredništva. Objavljamo v prečudu pismo, ki smo ga dobili s prošnjo za objavo: Dragi Primorski, ljubim Kras, kamor pogosto zahajam na izlete v «Il Piccolo» (od 12. in 23. septembra) sem čital dve pismi o rubriki «Sopralazioni», o katerih se pisni pritožujejo na zapučenost gornje okolice in predlagajo, naj bi ustanovili novo avtonomno občino na področju od Opčin do Bazovice, da bi s tem lahko pospeševali turizem in bogastvo.

SEJANJE IZVRŠNEGA ODBORA NOVE DZ

Pobude ob vsedržavnem tednu patronata CGIL-INCA

Zahteva po izboljšanju pokojnin - Razpravljanje o gospodarski krizi. V preteklih dneh je bila redna seja izvršnega odbora Nove delavske zbornice CGIL, ki je proučila nekatera prečena in važna vprašanja.

Odbor je sklenil, da bo v okviru tedna, posvečenega patronatu CGIL, to je Vsedržavnemu zveznemu sbrskubenemu zavodu (INCA), dal pobudo za vrsto sestankov in za širjenje propagandnega materiala. Temu bo sledila otvoritev novega sedeža INCA v Ul. Pondersa št. 8 v pritličju z javnim predavanjem vsedržavnega voditelja zavoda o «zračiti pred reševanjem na delu».

Izvršni odbor je v zvezi s časopisnimi vestmi o nekaterih nesprejemljivih predlogih za reformo pokojninskega zavarovanja (med drugim o zvišanju upokojitvene starostne meje na 70 let), ki so razburili vse delavstvo, popoblastil tajništvo Nove delavske zbornice, naj pripravi vse potrebne skicije in podporo akciji CGIL, da se ohrani sedanja starostna meja za upokojuje ter da se uvede nov pokojninski sistem z bistvenimi popravki.

Kongres zdravnikov ENPAS. Večera se je nadaljeval kongres zdravnikov ENPAS, na katerem so številni govorniki razpravljali o vprašanjih, ki so jih večer nazakali v glavnih poročilih in ki so med drugim posebej pomembni in zavarovalnim ustanovam. Popoldne so si udeleženci kongresa ogledali tržaške turistične zanimivosti, danes pa bodo zapustili Trst.

Lukeševa igra na radiu Trst A. V četrtki, 1. oktobra t. l. ob 20.00 ur bo tržaška radijska postaja Trst A oddajala radijsko igrro «Miramarški vodnjak želja», ki jo je napisal naš znani gledališki igralec Josko Jukič. Gre za krstno izvedbo dela domačega avtorja, katero je prav nasproti te hiše, izid stanovanja uhaja plin. Uslužbenec je poklical organe za javno varnost, ki so našli Susana mrtvega v kuhinji zraven odprte plinske ceve.

PROSVETNO DRUSTVO «SLAVKO SKAMPERLE»

Gledališča. VERDI. Jutri se pri blagajni gledališča Verdi začne prodaja vstopnic za zadnji od petih ljudskih koncertov, ki bo v četrtki ob 21. uri. Koncert bo dirigiral Aladar Jancs, sodeloval pa bo pianist Franco Angeleri.

PROSLAVA SIMONA GREGORČIČA. Predaval bo profesor in pisatelj ALOJZ REBULA. PESMI BODO RECITIRALI ČLANI DRUŠTVA. Vljudno vabljeni vsi člani in prijatelji društva.

Solske vesti

Na Državnem znanstvenem liceju s klasičnimi vzporednicami s slovenskim učnim jezikom v Trstu se začne novo solsko leto 1964-1965 v četrtki dne 27. oktobra 1964 ob 8.30 s Sv. Mašo v cerkvi na Montuzzi. Ravnateljstvo Solvske srednje šole v Nabržini sporoča, da bo začel solska masa dne 1. 10. 1964 ob 9. uri v Nabržini. Na sedežu Zdrženja Italija - ZSSR v Trstu, Ul. S. Nicolò 11-II, tel. 28-12, se v teku vpisovanje v tečaj ruskega jezika. Kdor se želi vpisati, naj se obrne na sedež Zdrženja vsak dan od 17.30 do 20. ure.

ENALOTTO. Natečaj št. 39

Table with 2 columns: City and Amount. Rows include Bari (87.2), Cagliari (53.3), Firenze (18.1), Genova (23.1), Milan (81.2), Neapelj (52.3), Palermo (63.2), Rim (81.2), Turin (80.2), Benetke (87.2), Neapelj II (19.1), Rim II (18.1).

PROVIZORICNI DOBITKI ZA ZMAGOVANCE

Table with 2 columns: Lot number and Amount. Rows include 12 točkami (6.020.000), 11 točkami (401.300), 10 točkami (26.300).

Ljudska prosveta

Vstopnice za koncert poljskega zbora «Edeusa Tylewskiegog» ki bo v torek 29. septembra ob 20. uri v sporskem gledališču, lahko rezervirate pri Prosvetini zvezi, tel. 31-119. Vstopnina 20 lir.

Izleti

SPDT priredi v nedeljo 4. oktobra izlet v Kanalsko dolino, v dolino Zajzere in mimo zavižetja Grego na Poljudnik (Jof di Mezzagno), AvtoBUS se bo ustavil tudi pri postajališču žilčne na Višarje in na Lovca.

Včeraj-danes

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE. Dne 26. septembra 1964 se je v Trstu rodilo 11 otrok, umrlo je 7 oseb. UMRLI SO: 52-letna Argea Iva, 62letna Leopoldo Baucan, 80-letna Alma Mattiuzzi vd. Tofofi, 76-letna Anna Valenti, 56-letni Andrea Gajo, 67-letna Gregorich vd. Cejlar, 81-letni Giuseppe Bevilacqua.

KMETJE, VRTNARJI. Za vsako vašo potrebo se obrnite na domačo tvrdko FURLANI EDVARD. TRST, UL. MILANO 18 - TEL. 35-169.

URARNA - ZLATARNA LAURENTI. Trst, Largo S. Santorja, 4. Tel. 723240.

Table with 2 columns: City and Amount. Rows include Bari (62.32.36.9), CAGLIARI (53.6.27.73.41), FIRENZE (28.49.63.60.15), GENOVA (23.47.10.36.73), MILAN (81.39.31.29.18), NEAPELJ (52.19.49.58.72), PALERMO (63.50.10.40.65), RIM (81.18.10.44.89), TURIN (80.49.16.69.54), BENETKE (87.49.19.50.70).

